
A szerződés tévedés miatti megtámadásának joggyakorlata*

Miskolczi Bodnár Péter**

A tanulmány az akarathibában szenvedő szerződés érvénytelenségével kapcsolatos joggyakorlatot vizsgálja. A szerző arra koncentrál, hogy a bírói gyakorlat hogyan értelmezi a tévedésre vonatkozó jogi normákat a szerződés érvénytelenségével kapcsolatos ügyekben. Ennek során az ítéletek Ptk.-t szűkítő (kivételesen bővítő) szerepét elemzi. Az ítéletek nyomán a törvényszöveg jobbítását célzó javaslatok is megfogalmazódnak.

Kulcsszavak: szerződés érvénytelensége, lényeges körülmény, tévedés, megtévesztés, tévedés felismerése

Case law on challenging the contract based on mistake

The study examines the case law relating to the invalidity of contracts concluded in error. The author focuses on how judicial practice interprets the legal provision on the defect of consent in cases involving the invalidity of contracts. In doing so, it analyses the role of judgments in narrowing (or, exceptionally, broadening) the application scope of the Civil Code. Based on this analysis, the author formulates proposals for improving the wording of the statutory provisions.

Keywords: invalidity of contract, material circumstance, mistake, misrepresentation, detection of error

<https://doi.org/10.32980/MJSz.2025.3.38>

Bíró Györgyöt már gyermekkorunkban megismertem. Egy környéken laktunk, egy általános iskolában tanultunk és ugyanabban a gimnáziumban érettségiztünk. Szoros munkatársi kapcsolatba a Miskolci Egyetem oktatóiként kerültünk. Az itt induló jogász képzésben friss diplomásként „alapító atyáknak” minősültünk. Novotni Zoltán Professzor Úr tanított minket a dogmatika és a régmúlt jogtudósainak tiszteletére és tőle vettük át a joggyakorlat fontosságát. Gyuri aktív ügyvédként, majd felszámolóként szerzett ismereteit sikeresen építette be a jogi oktatásba, remek példákkal világította meg a hallgatók számára elsajátítandó ismereteket, életközelivé tette az olykor száraz joganyagot. Rá emlékezve a tévedés – általa is oktatott – joganyagához kapcsolódó joggyakorlatot dolgoztam fel tanulmányomban.

* A tanulmány a XXX. POT konferencián „A szerződés jogszerűségének bírói megítélése” címmel elhangzott előadás nyomán készült. A tanulmányban elemzett kérdéskör szűkebb, de ezen belül a joggyakorlat átfogóbban kerül bemutatásra.

** Tanszékvezető egyetemi tanár, Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar

1. A szerződés érvénytelenségének feltételei tévedés esetén

A szerződés tévedés miatt akkor támadható meg, ha a fél a szerződés megkötésekor valamely lényeges körülmény tekintetében tévedésben volt és ezt a másik fél okozta vagy felismerhette.¹ A szerződéskötés időpontjának vizsgálata tekintetében nem tapasztaltam a törvényszövegtől eltérő gyakorlatot.² A körülmény lényegességének követelményét a régi Ptk.-n alapuló joggyakorlat finomította és ez épült be a Ptk. szövegébe. Azóta még nem kristályosodott ki további változás, noha lenne megválaszolandó kérdés. A tévedésben lévő fél partnerének magatartását részletesen kell vizsgálni ahhoz, hogy az általa okozott tévedést el lehessen határolni a megtévesztéstől. A tévedés felismerhetőségének megítélése okozza a joggyakorlat számára a legtöbb problémát, és napjainkban a felismerhetőség kérdését tartom a legizgalmasabb kérdésnek a tévedés kapcsán. Ez részben annak köszönhető, hogy mindkét fél oldalán vizsgálni kell a tévedés felismerhetőségét. A tévedésben lévő partnere oldalán ez azért fontos, mert e nélkül – feltéve, hogy nem ő okozta a tévedést – nincs lehetőség a szerződés megtámadására. A Ptk. 6:90. § (3) bekezdése két további esetben is kizárja a szerződés tévedés miatti megtámadását. Tévedése ellenére nem támadhatja meg a szerződést az, aki tévedését felismerhette, vagy a tévedés kockázatát vállalta. A Ptk. több helyen is utal a kockázatvállalásra és minden alkalommal a bíró feladatává teszi annak eldöntését, hogy valamelyik fél vállalt-e kockázatot, illetőleg kinek a hátrányára szolgál egy nem várt következmény. Témakörünkben ez arra vonatkozó bírói döntés meghozatalát igényli, hogy ki viseli annak a kockázatát, hogy a szerződés érvénytelennek minősül. A bíróságoknak tehát sokféle körülményt kell megítélni ahhoz, hogy érdemben állást tudjanak foglalni a szerződés érvényessége vagy érvénytelensége tekintetében.

2. Terminológia

Nehezíti a precíz fogalmazást a fogalmak bonyolult megnevezése, vagy éppen az, hogy ugyanazzal a fogalommal eltérő jelenségeket jelöl a Ptk.

2.1. A felek elnevezése. A Ptk. nem nevezi meg a két szerződő fél közül azt, aki állítása szerint tévedésben van, vagy akinél a tévedés feltételeinek fennállását a bíróság vizsgálja³ és az sem kapott elnevezést, aki jogilag releváns tévedése ellenére nem támadhatja meg a szerződést⁴. A szerződés másik szereplőjét „másik fél” elnevezéssel jelöli a jogalkotó⁵. Ezt a problémát azért jelzem, hogy érthetővé tegyem azt a törekvésemet, hogy a jogviszony „anonim” szereplőjének megnevezésére felváltva a „tévedésre hivatkozó fél”, „a szerződést megtámadó fél”, vagy a „felperes” megjelölést használom, utóbbiakat azért, mert ő nyújtja be a keresetet a szerződés érvénytelenségének megállapítása és jogkövetkezmények alkalmazása

¹ Ptk. 6:90. § (1) bek.

² BH1984.32 és LB Pfv.II.21.428/1996/4.

³ Ptk. 6:90. § (1) bek.

⁴ Ptk. 6:90. § (3) bek.

⁵ Ptk. 6:90. § (1) bek.

érdekében. Abban az esetben, ha a tévedésnek a Ptk. 6:90. § (1) bekezdésben írt valamennyi feltétele megvalósult joggal használhatjuk a „tévedésben lévő személy” megjelölést. Ilyen elnevezések hiányában arra kényszerülnék, hogy a Ptk.-ban egyedül megnevezett személyhez kötődésre hivatkozva a „másik fél partnere”, vagy a „másik féllel szerződő személy” megjelöléseket használják, fölöslegesen nehezítve a T. Olvasó számára a felek beazonosítását. A választott megoldás további előnye az, hogy a másik fél megnevezésére a „partner” kifejezést is használhatom, elkerülve a szóismétlést.

2.2. A felismerés lehetősége. Mindkét fél oldalán vizsgálni kell a tévedés felismerhetőségét. Véleményem szerint mást jelent a saját tévedés felismerésének lehetősége és mást a partner tévedésének felismerhetősége. A fogalom mindkét esetben értelmezésre szorul, de nem lehet azonos értelmet tulajdonítani nekik. Azon túl, hogy a jogalkotó azonos fogalommal jelöl két eltérő szituációt, ezeket eltérő helyzetekben kell alkalmazni és a jogkövetkezmények is különböznek. A tévedésben lévő személy oldalán a szerződés tévedés miatti megtámadásának lehetőségét vonja el a jogalkotó annak ellenére, hogy a tévedés valamennyi feltétele fennáll (lásd részletesebben a 6.3.1. pontban). A tévedésre hivatkozó fél partnere oldalán azért fontos, hogy felismerhesse partnere tévedését, mert e nélkül – feltéve, hogy nem ő okozta a tévedést – a helyzet nem minősül tévedésnek, hiszen hiányzik a tévedés Ptk. 6:90. § (1) bekezdése szerinti egyik követelménye (lásd részletesebben a 6.2. pontban).

2.3. A szerződés megtámadhatósága. A Ptk. igyekszik kerülni a definíciókat, így nem található benne olyan mondat, amely a tévedés feltételeinek felsorolását követően deklarálná, hogy ekkor beszélhetünk tévedésről. Definíció helyett a Ptk. 6:90. § (1) bekezdése mindjárt a jogkövetkezményt kapcsolja a feltételek megvalósulásához. A jogkövetkezmény az, hogy a tévedésben lévő fél megtámadhatja a szerződést.

A Ptk. 6:90. § (3) bekezdése két esetben is kizárja a szerződés tévedés miatti megtámadását. Az egyik eset az, hogy tévedése ellenére nem támadhatja meg a szerződést az, aki tévedését felismerhette, a másik eset az, hogy a tévedés kockázatát vállalta.

Véleményem szerint problémát okoz az, hogy a Ptk. 6:90. § (1) és (3) bekezdése egymással ellentétes: a tévedés valamennyi feltételének megvalósulása megtámadási jogot keletkeztet, de ennek ellenére nem támadhatja meg a szerződést az olyan személy, akire illik a (3) bekezdésben rögzített valamelyik helyzet. Szerencsésebb lett volna, ha a jogalkotó a felek közös tévedését nem iktatja az (1) és a (3) bekezdés közé. Még szerencsésebb lett volna, ha egyetlen bekezdésben rögzítette volna a jogalkotó azt, hogy mikor van, illetve mikor nincs lehetőség a szerződés megtámadására. Ezt egy „kivéve” szócska alkalmazásával könnyen megoldható lett volna.

3. A lényegesség

3.1. A lényegesség eltérő megítélése a szerződéskötés és a tévedés szempontjából. A „lényeges” kifejezést a Ptk. a szerződéskötésre és a tévedésre vonatkozóan is használja. Már az 1957. évi Ptk. javaslat indokolása is utalt a két helyzet különbségére, amikor a tévedés kapcsán ezt írta: „a lényegesség itt mindenesetre nem ugyanazt jelenti, mint a 207. §-ban. Adásvételnél pl. a vételárban való megegyezés lényeges a szerződés létrejötte szempontjából, a tévedés címén való megtámadáshoz azonban nem elegendő a vételárban való csekély mérvű tévedés.”⁶

Még a jogszabálmagyarázatok között is találunk azonban olyan értelmezést, amely figyelmen kívül hagyja a különbséget: „Lényegesnek tekinthetők azok a körülmények, amelyek az adott szerződés vonatkozásában a közfelfogás szerint lényegesek, vagy amelyeket a felek bármelyike felismerhetően lényegesnek tartott.”⁷ Nyilvánvalóan megkönnyíti a bíró helyzetét és így a döntéshozatalt, ha valamiből már a szerződéskötés során felismerhető az, hogy a körülmény a felperes számára lényeges, de – véleményem szerint – a bírónak jogában áll a fél törekvése, célja alapján a körülmények ismeretében megítélni az adott körülmény lényeges vagy lényegtelen voltát. Megítélésem szerint a szerződés létrejöttéhez szükséges elemek kapcsán a lényegességről kialakuló fogalom mechanikusan nem alkalmazható a tévedés tekintetében.

3.2. A körülmény lényegessége. Annak a körülménynek a lényegessége, amelyre a tévedés vonatkozik már az 1957. évi Ptk.-ban is a tévedés miatti megtámadhatóság feltételeként szerepelt. Az eredeti indokolás szerint „A lényegesség követelményét azért kellett felvenni, hogy a lebonyolított jogviszonyok megbolygatására csak akkor kerüljön sor, ha ehhez valamelyik félnek számottevő érdeke fűződik. A lényegesség követelményének elejtése egyébként a joggal való visszaélésnek is tág teret nyithatott volna: az a fél, amelyik a megkötött szerződést esetleg megbánta, könnyen hivatkozhatnék utólag valamely lényegtelen tévedésre. Hogy mikor minősül a tévedés lényegesnek, azt a bírósági gyakorlatnak kell kialakítania.”⁸

A körülmény lényegességét illetően még a régi Ptk.-n alapuló joggyakorlat dolgozta ki azt az elvi tételt, amely szerint a tévedés akkor vonatkozik lényeges körülményre, ha annak ismeretében a fél nem vagy más tartalommal kötötte volna meg a szerződést. Ezt a joggyakorlat által kialakított értelmezést a jogalkotó magáévá tette és második mondatként beépítette a 2013. évi V. törvény 6:90. § (1) bekezdésének szövegébe. A Ptk. hatályba lépését követő joggyakorlat nem változtatott a lényeges körülmény fogalmán. Az eredetileg a bírói gyakorlatban

⁶ A Magyar Népköztársaság Polgári Törvénykönyve Az 1957. évi IV. törvény és a törvény javaslatának miniszteri indokolása, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1959., 164.o.

⁷ A Ptk. egyik elektronikusan hozzáférhető szövege kapcsán a Ptk. 6:90. § (1) bekezdéséhez kapcsolat magyarázat keretében olvasható – az oda nem illő – idézett mondat. Vö. Menyhárd Attila: A szerződés érvénytelensége. In: *2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről kommentárja* (szerk. Csehi Zoltán), Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2021, 1469-1522, 1475. o.

⁸ A Magyar Népköztársaság Polgári Törvénykönyve Az 1957. évi IV. törvény és a törvény javaslatának miniszteri indokolása, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1959, 164. o.

kialakult követelmény átvételével a Ptk. is magasabbra tette a mércét, továbbá megszüntette a jogszabály és a judikatúra közötti eltérést.

Ahhoz, hogy egy körülmény lényegesnek minősüljön a Ptk. kétféle lehetséges eredmény valamelyikének bekövetkezését követeli meg. Észrevételezem, hogy a lehetséges eredmények nem egyforma súlyúak. Ahhoz, hogy a bíróság megállapíthassa, hogy a körülmény ismeretében a fél nem kötötte volna meg a szerződést a körülménynek komoly súlyúnak kell lenni. Az, hogy tévedés hiányában más tartalommal kötötte volna meg a szerződést, sokféle szituációt ölelhet fel. A szerződés tartalma sokrétű. A szerződésben rögzített egyes kötelezettségek fontosabbak, mások kevésbé fontosak a felek számára és ugyanígy a jogosultságok is egymástól különböző értéket képviselnek. Sem a korábbi joggyakorlat, sem az erre épülő Ptk. szöveg nem kellően konkrét. A bíró nem kap részletes útmutatást a Ptk.-tól. Akár a legkevésbé fontos jogról vagy kötelezettségről is kimutatható, hogy a felperes tévedés hiányában más tartalommal kötötte volna meg a szerződést. Véleményem szerint a jövőbeni bírói gyakorlatnak kell vizsgálni azt, hogy a szerződés mely részét nem fogadta volna el és mennyire eltérő megfogalmazás esetén lett volna hajlandó szerződést kötni a tévedésben lévő fél.

Az a helyzet, hogy a tévedésre hivatkozó fél tévedés hiányában más tartalommal kötötte volna meg a szerződést, felvet két további kérdést. Egyrészt a bírónak a körülmények, a felek közötti tárgyalások, a felperes által kitűzött célok alapján el kell dönteni azt, hogy a tévedésre hivatkozó fél vajon belenyugodott volna-e a szerződési feltételekbe akkor is, ha nincs tévedésben. Amennyiben a szerződéskötés fontos a tévedésben lévő fél számára, de, ha nem lett volna tévedésben igyekezett volna más feltételeket elérni a szerződéskötési tárgyalások során – álláspontom szerint – a bírónak azt a kérdés is fel kell tennie, hogy mit lett volna a másik fél válasza. Kettőn áll a vásár – tartja a szólás. Egy dolog, hogy a tévedésre hivatkozó fél – tévedés hiányában – más, vélhetően számára kedvezőbb feltételeket javasolt volna. Vajon ez az egyoldalú felperesi törekvés⁹ elegendő-e ahhoz, hogy egy körülmény lényegesnek minősüljön, vagy a bírónak azt is vizsgálnia kell, hogy lett volna-e realitása a kezdeményezés sikerének. Könnyebb a körülmény lényegességét és – más feltételek együttes fennállása esetén – a megtámadási jogot megállapítani abban az esetben, ha a joggyakorlat beéri annak vizsgálatával, hogy a tévedésre hivatkozó fél tévedés hiányában más tartalommal kötötte volna-e meg a szerződést.¹⁰ A partner nyitottságának vagy potenciális elzárkózásának vizsgálata nehezítheti a tévedés megállapítását. A bírói munka nehézségét fokozza az a körülmény, hogy minél fontosabb kérdésben igyekezne a tévedésben lévő más tartalmú szerződést elérni, annál valószínűbb az, hogy partnere ellenállna egy ilyen kezdeményezésnek.

3.3. A lényegesség megítélése a gyakorlatban. A körülmény lényegességének megítélését segítő utalunk néhány ítéletre pro és kontra.

Gépkocsira vonatkozó adásvételi szerződés esetén lényeges körülmény az, hogy a gépkocsi valós állapota megfelel-e annak, amit – egyebek mellett – a szervizkönyv

⁹ A felperes törekvését a bíró csak vélelmezi a körülmények értékelése nyomán.

¹⁰ A Ptk. jelenleg nem követel ennél többet.

tartalmazott,¹¹ lényeges a gépkocsi futásteljesítménye¹², az a körülmény, hogy a motor felújított vagy javított állapotban van¹³, hány korábbi tulajdonos volt és milyen fokú a gépkocsi igénybevétele¹⁴.

Vendéglátóipari helyiség üzemeltetésére kötött szerződés esetén lényeges körülmény az, hogy a vendégek használhatnak-e egy olyan WC-t, amely nem tartozik a helyiséghez.¹⁵

Lényeges körülményt érintő tévedésre került sor, ha az egybefüggő nagyobb területet megvásárolni kívánó vevő szembesül azzal, hogy csak az ingatlanok egy részét tudja megvenni és az eladók okozták vagy felismerhették a vevő tévedését.¹⁶

A bemutató autóként megvásárolt személygépkocsi gyártási éve az adott esetben nem minősült lényeges tulajdonságnak, mert „a gyártási év korábbi volta a gépkocsi használhatóságát vagy értékét nem csökkentette, továbbá mert a felperesnek nem a gépkocsi életkora volt a fontos, hanem használhatósága és megfelelő műszaki állapota”.¹⁷

4. A tévedés okozása

A jogi relevanciával bíró tévedés megállapításához nem elegendő a tévedésre hivatkozó fél oldalán jelentkező körülmények feltárása. A bírónak az ügy helyes elöntése érdekében vizsgálnia kell a partner magatartását is. A régi Ptk. javaslat miniszteri indokolása sarkosan fogalmazott: „A tévedő csak akkor érdemel jogvédelmet, ha a másik fél arra nem érdemes, vagyis, ha ő okozta a tévedést vagy felismerhette azt.”¹⁸ Úgy vélem, hogy napjainkban a bírónak nem kell a két fél helyzetét, magatartását összehasonlítva patikamérlegre tenni azt, hogy mennyire érdemesek védelemre. Elegendőnek gondolom azt, ha a tévedés okozása, vagy a másik fél tévedésének felismerése megállapítható a másik fél oldalán.¹⁹

5. A partner által okozott tévedés elhatárolása a megtévesztéstől

Az érvénytelenséget eredményező különböző okok tényállását a Ptk. hasonló elnevezésekkel illeti. A megtévesztés helyett ráadásul a tévedésbe ejtés

¹¹ BH2010. 245.

¹² BH1977. 432.

¹³ BH 1977. 188.

¹⁴ LB Pfv.IV.20661/1995/7

¹⁵ LB Gf.IV.30475/1992/2.

¹⁶ LB Pfv. V.20.725/1966/4.

¹⁷ LB Pfv. VI.21974/1997/2. Megjegyezzük, hogy más körülmények között az adásvételi szerződés létrejötténél korábbi gyártási év elhallgatása fontossággal bírhat, pl. a gépkocsi későbbi eladása során, de többnyire a forgalomba helyezés (nem a gyártás) időpontjának tulajdonítanak jelentőséget.

¹⁸ A Magyar Népköztársaság Polgári Törvénykönyve Az 1957. évi IV. törvény és a törvény javaslatának miniszteri indokolása, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1959, 164. o.

¹⁹ Vélhetően nem okozna nehézséget a bíró számára eldönteni, hogy melyik a védelemre érdemes fél olyan helyzetben, amikor a fél olyan tévedésben van, amit a szerződő partner okozott. Nehezebben lenne megítélhető a kérdés akkor, ha a partner nem okozta, csak felismerhette a tévedést.

megfogalmazás is használatos, amit egy laikus különösen nehezen különböztet meg a tévedés okozásától, pedig lényeges különbségek figyelhetők meg.

5.1. Szándékosság. A munkaviszonyra vonatkozóan²⁰ született kúriai joggyakorlatilelmző csoport összefoglaló véleménye is rögzíti, hogy a tévedéshez képest a megtévesztés esetében nem elegendő, hogy valaki felismerhette a másik fél tévedését, hanem egy szándékos és célzatos²¹ magatartás is szükséges. A másik fél tévedését ilyen esetben a fél tudatosan okozza. A megtévesztés lehet aktív magatartás (*dolus malus*), vagy akár valamilyen lényeges körülmény elhallgatása is (*reticentia*).²² Egyet lehet érteni a kúriai joggyakorlatilelmző csoport összefoglaló véleményében foglaltakkal, mert a tévedés okozása és a megtévesztés között valóban az a legfontosabb különbség, hogy utóbbi szándékos magatartás eredménye, függetlenül attól, hogy aktív, vagy passzív magatartással történik a megtévesztés. Más kérdés, hogy az idézett vélemény – amely a másik fél tévedésének felismerését hasonlítja össze a megtévesztéssel – nem a legközelebbi rokonságban álló magatartásokat vetette össze. A megtévesztést a tévedés okozásától nehezebb elhatárolni, mint a tévedés felismerésétől. Mind a megtévesztés, mind a tévedés okozása esetén a szerződő partner magatartása jelenti a kiinduló helyzetet. Mindkét esetben okozati összefüggés áll fenn a partner magatartása és a tévedés között. Az okozati összefüggés nagyon hasonló a megtévesztés és a tévedés okozása között, mivel ilyen esetben a tévedés bekövetkezése jelenti az eredményt.

5.2. Tévedésben tartás. Míg a tévedésnek csak egyféle alakzata létezik, megtévesztésről akkor is szó lehet, ha az egyik fél már tévedésben volt és a partner magatartásának az az eredménye, hogy fennmarad a tévedés.

5.3. Harmadik személy szerepe. „Tévedés esetén a nem szándékolt tévedésbe ejtésnek a tévedő féllel közvetlenül szerződő féltől kell erednie, míg megtévesztés esetén a megtévesztő magatartás származhat harmadik személytől is. Utóbbi esetben csak akkor lehet az ügyletet érvényteleníteni, ha a megtévesztett személlyel szerződő fél a harmadik személytől eredő megtévesztés tényéről tudott, vagy a körülményekből következően tudnia kellett, vagy legalább azt felismerhette [Ptk. 6:91. § (3) bek.]”²³ Az idézetben említett „nem szándékolt tévedésbe ejtés” a tévedésről szóló írásokban inkább „tévedés okozása” elnevezés alatt ismert, de tévedés és a megtévesztés megkülönböztetése a harmadik személy tekintetében helytálló.

5.4. Szükséges-e az, hogy a tévedés, illetőleg a megtévesztés lényeges körülményre vonatkozzon? „Fontos körülmény még a tévedéshez képest az, hogy megtévesztésnél a tévedésbe ejtésnek, illetve tévedésben tartásnak nem kell

²⁰ A tévedés és a megtévesztés tekintetében a munkajogi és a polgári jogi szabályok igen hasonlóak.

²¹ A büntetőjogban gyakran használatos célzatosságot a polgári jog ritkán használja, a megtévesztés kapcsán csak a szándékosság kifejezés szerepel a Ptk.-ban.

²² Fővárosi Ítéletábrla 1.Mf.31.324/2020/18. számú ítélete

²³ Fazekas Judit – Menyhárt Ádám – Kőhidi Ákos: *Kötelmi jog Általános rész.* Gondolat, Budapest, 2017, 103.o.

a szerződés lényeges körülményeire vonatkoznia, elviekben elegendő bármely szerződéses tartalmi elemben, a szerződéssel kapcsolatban bármely, akár kisebb jelentőségű körülményben, tényben való megtévesztés is.”²⁴ Elgondolkodtató az, hogy ilyen horderejű különbség legyen a megtévesztés és a tévedés okozása között, utóbbinál ugyanis a tévedésnek lényeges körülmény tekintetében kell bekövetkeznie.

5.5. A tévedés és a megtévesztés konkurálása. Lehet átfedés a két jogintézmény között, amikor a felperes akár mindkét jogalapon megtámadhatja a szerződést, de az őt terhelő bizonyítás miatt a tévedésre alapított perlés sikeresebb lehet. Úgy érzékelem, hogy a bíróságok is könnyebben állapítják meg a tévedés okozását, mint a megtévesztést.

A Ptk. ismét két – korántsem azonos és nem egyformán súlyos – magatartáshoz fűz azonos jogkövetkezményt, nevezetesen a szerződés megtámadását.

A tévedés okozását állapította meg az ítélet egy olyan ügyben, amelyben a biztosító a vele életbiztosítási szerződést kötő fél lényeges körülményben való tévedését okozta azzal az ígéretével, hogy a fél meghatározott idő után kedvezményes lakáshitel felvételére válik jogosulttá. A szerződéskötéskor ugyanis ilyen hitelkonstrukció nem létezett és létrehozása sem volt lehetséges a közölt feltételekkel.²⁵

Egy másik esetben a lánya számára versenylovat vásárolni kívánó édesapa az eladóval közölte, hogy lánya milyen sportsikereket ért el díjlovaglásban és világhóssá tette, hogy a megvásárolni kívánt lóval még fontosabb versenyeken kíván indulni a még nagyobb sikerek reményében. Kérdésre az eladó határozottan kijelentette, hogy az állatnak nincs olyan betegsége, amely akadályozná a vevő által jelzett célok elérését. Tájékoztatást adott arról, hogy a ló nem szerepelt versenyeken a szerződéskötést megelőző évben, mert egy speciális kúrán vett részt, amelynek az volt a célja, hogy fokozza az erőnlétét. A lovat be is nevezték egy közeljövőben megrendezendő versenyre. A szerződéskötés előtt a vevő megvizsgálta a lovat egy állatorvosi egyetemen Bécsben. A vizsgálatot végző orvos telefonon megkereste az eladónak a versenylovával foglalkozó szakemberét, akitől azt a felvilágosítást kapta, hogy a lónak nincs egészségügyi problémája. A felvilágosításra is tekintettel az egyetemi vizsgálat sem számolt be a versenyzést akadályozó betegségről. Néhány nappal a vizsgálatot követően, a szerződés megkötése után azonban a ló sántítani kezdett. Egy újabb vizsgálat olyan betegséget mutatott ki, amely nem keletkezhett az egyetemi vizsgálat után, az sokkal régebbi keletű. Egy állatorvosi szakvélemény szerint az erőnlétet javítóként említett kúra célravezető a ló megállapított betegsége esetén. A ló a betegség miatt nem terhelhető 100%-osan és ez a versenyeken való sikeres szereplésének akadályát képezi. A vevő megtámadta a szerződést. A bíróság tévedés címén a vevő által megtámadhatónak minősítette a szerződést. Az indokolás rögzítette azt, hogy az eladó a ló olyan betegségről nem tájékoztatta a vevőt, amely miatt a ló a versenysportra alkalmatlan.²⁶

²⁴ Uo.

²⁵ EBH2006. 1402.

²⁶ BDT2019. 4099

Egy másik ügy tényállása szerint megváltozott az alapítói jogokat gyakorló személy. A korábban ilyen pozíciót betöltő személy a jogutódot abban a hiszemben jelölte ki, hogy az hazatér majd az Amerikai Egyesült Államokból, és a korábbi gyakorlathoz igazodó tevékenységet folytat majd. Miután várakozásában csalatkozott megtévesztés címén megtámadta a jogutódot kijelölő egyoldalú nyilatkozatát. A bíróság megalapozatlannak tekintette a keresetet. A perben a felperesnek bizonyítania kellett volna a Pp. 265. § (1) bekezdése alapján, hogy az I. rendű alperes (az alapítói jogok gyakorlására kijelölt új személy) szándékos magatartásával tévedésbe ejtette őt, és ennek következtében jelölte ki az alapítói jogok gyakorlására. A megtévesztés szándékos tévedésbe ejtés, a megtévesztő részéről tudatos, célzatos magatartás. A felperesnek ezért kétséget kizáróan azt kellett volna bizonyítania, hogy az I. rendű alperes ígéretet tett arra, hogy a felperes által kialakított gyakorlatot változatlanul folytatja, együttműködést tanúsít és rövid időn belül Magyarországra költözik, ezért jelölte ki őt az alapítói jogok gyakorlására. Amennyiben a felperes ugyan ebben a hiszemben volt, de feltevését nem az I. rendű alperes szándékos magatartása okozta, a megtévesztésre alapított megtámadás nem lehet alapos.

Az előzményi perben az I. rendű alperes kifejezetten akként nyilatkozott, hogy amikor elvállalta az alapítói jogok gyakorlását, nem volt szándéka visszaköltözni Magyarországra. A meghallgatott tanú is csak azt adta elő, hogy tudomása szerint az I. rendű alperes mondott olyat a felperesnek, hogy hazajön, de nem állította, hogy ő maga ilyen ígéretnek tanúja lett volna. A bizonyítékok egyike sem támasztja alá a felperes azon hivatkozását, amely szerint az I. rendű alperes már a kijelölésekor sem kívánt ténylegesen együttműködni az alapítvány korábbi irányítóival. A bizonyítékok mérlegelésével az állapítható meg, hogy az I. rendű alperes kezdetben együttműködést tanúsított, a felek közötti viszony csak később romlott meg. Nem bizonyított ezért, hogy az I. rendű alperes tudatos magatartással megtévesztette volna a felperest, a felperes ezen keresete bizonyítottság hiányában megalapozatlan.²⁷

A hivatkozott ítéletek igazolják azt a hipotézisemet, hogy a bíróságok könnyebben állapítják meg azt, hogy a partner okozta a tévedést, mint azt, hogy megtévesztette a tévedésre hivatkozó személyt. Érthető ez a megközelítés a bíróságok részéről, hiszen tévedés okozása esetén nem kell vizsgálniuk azt, hogy a magatartás szándékos volt-e. A szándékot nehéz bizonyítani és az azt megállapító ítélet több támadásnak van kitéve, mint a kívüllág tényeire alapozott tévedés okozását megállapító ítélet. A két helyzet azonos következményeket von maga után. Félő, hogy az ítélkezési gyakorlat annyira eltolódik a tévedés okozásának megállapítása irányába, hogy megtévesztést csak az igazán kirívó esetekben fognak megállapítani. Ilyen helyzet az, amikor a személygépkocsi eladója maga tekerte vissza a gépjármű kilométeróra-állását, vagy tudott a gépjármű karambolos voltáról, ennek ellenére azt sérülésmentesként adta el.²⁸ Megállapította a bíróság a megtévesztést olyan esetben is, amikor az ingatlan vásárlóinak nem állt szándékában a vételár kifizetése, mivel a tulajdonukba került ingatlan biztosítékul való felhasználásával kölcsönhöz jutottak

²⁷ Debreceni Ítéltábla Pf. 20.560/2019/9.

²⁸ Fazekas – Menyhárt – Kóhidi: *i.m.*, 104.o.

tartozásaik törlesztése érdekében.²⁹

6. A tévedés felismerhetősége

6.1. Kettős követelmény a másik fél tévedésének felismerése esetén. A másik szerződő fél tévedésének felismerése olyan esemény, amely kettős következménnyel jár. Azon túl, hogy feltétele a szerződés sikeres megtámadhatóságának, a felek együttműködési kötelezettségéhez is kapcsolódik. A két jogi norma eltérő jogkövetkezményt von maga után. A Ptk. érvénytelenségi szabálya nem követel meg aktív magatartást a partner tévedését észlelő személytől, de ha hallgat, azzal „kiteszi magát annak a kockázatnak, hogy megtámadható szerződést köt”.³⁰ A felek együttműködési kötelezettségének fontos eleme a másik fél tájékoztatása.³¹ Az együttműködési és ezen belül a tájékoztatási kötelezettségből az következik, hogy a partner tévedését észlelő fél köteles jelezni partnerének, hogy az tévedésben van. Az együttműködési kötelezettségből figyelemfelhívási kötelezettség fakad, ha az egyik fél észleli a másik fél tévedését. A figyelemfelhívás aktív magatartás. Ez a kötelezettség már a szerződéskötési létszakban is fennáll. A figyelemfelhívás elmulasztása jogsértésnek minősül.

6.2. A tévedésre hivatkozó fél tévedésének felismerése a partner által. A tévedésre hivatkozó fél tévedésének felismerhetősége jelenti a Ptk. szerinti negyedik feltételt ahhoz, hogy a szerződés tévedés miatt megtámadhatónak és sikeres megtámadás esetén érvénytelennek minősüljön.

Ahhoz, hogy megvalósuljon a szerződés tévedés miatti érvénytelenségének negyedik feltétele, a Ptk. alapján az szükséges, hogy a tévedésre hivatkozó fél partnere felismerje a tévedést. A másik fél tévedésének felismerése a Ptk. alapján elégséges feltételnek minősül érvénytelenségi szempontból.

A Ptk. nem határozza meg azt, hogy mit ért felismerésen. Van olyan álláspont, mely szerint „ha a másik fél olyan információk birtokában van, amelyről tudja, hogy a sérelmet szenvedett fél szerződéskötési szándékát befolyásolják, és nem lehet kellő alappal abban a meggyőződésben, hogy ezeket a sérelmet szenvedett fél is ismeri, felismerheti, hogy ez a másik félnél tévedést fog okozni.” Az idézett álláspont olyan helyzetet ír le, amelyben a Ptk. szerint nem áll fenn, vagy még nem áll fenn tévedés. Nem teljesen kizárt az, hogy a kérdéses információt a partner is ismeri, vagy a szerződéskötésig megszerzi azt. A szöveg a jövőbeni tévedést is említi, amikor „a másik félnél tévedést fog okozni” fordulatot alkalmazza.

²⁹ A jogesetet részletesen ismerteti Princzinger Márta: *A szerződések érvénytelensége*, Complex, Budapest, 2010.

³⁰ Megjegyezzük, hogy a Ptk. szövegéhez elektronikusan kapcsolódó kommentár téves következtetésre jut amikor a figyelmeztetés elmulasztásához azt a következményt társítja, hogy ez okozza a tévedést. „Ha ezt elmulasztja, a sérelmet szenvedett fél tévedését okozza (de legalábbis felismerheti)”. Vö. Menyhárd Attila: *A szerződés érvénytelensége*. In: *2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről kommentárja* (szerk. Csehi Zoltán), Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2021, 1469-1522, 1477. o.

³¹ Ptk. 6:62. § (1)-(3) bekezdései szerint a felek kötelesek a szerződéskötési tárgyalások alatt, a szerződés megkötésénél, fennállása alatt és megszüntetése során együttműködni és tájékoztatni egymást a szerződést érintő lényeges körülményekről.

A Ptk. szerinti felismerhetőségtől eltér az, ha a fogalomkörbe sorolják a jövőben bekövetkező tévedést és a lehetséges tévedést is. Elképzelhető, hogy a tájékoztatási kötelezettség tekintetében a joggyakorlat ilyen magas követelményt támaszt, de a tévedés miatti érvénytelenség szempontjából a szerződéskötés kori időpont bír jelentőséggel. A megtámadáshoz a félnek szerződéskötéskor kell tévedésben lennie és ezt kell a másik félnek felismerni.

Az idézet szerint a tévedés felismeréséhez az is szükséges, hogy az információ birtokában levő szerződő fél felismerje azt is, hogy a másik fél szerződéskötési szándékát befolyásolja a hiányzó információ. A körülmény lényeges vagy lényegtelen voltát ítéletek sokasága bírálta el, és ezek a bíróság számára egy következő ügyben jó alapelvül szolgálnak a döntéshez (lásd 3.3. pont). Egy laikus nem ismerve a bírói gyakorlatot nem, vagy nagyon nehezen képes megítélni, hogy a másik félnél hiányzó információ vajon lényeges körülményre vonatkozik-e, azaz annak ismeretében a fél nem vagy más tartalommal kötötte volna-e meg a szerződést. Álláspontom szerint nem lenne célszerű egy ilyen, nehezen bizonyítható körülményhez kötni a tévedés miatti érvénytelenség negyedik feltételének megvalósulását. Ezért véleményem szerint érvénytelenségi szempontból elegendő, ha a bíróság azt vizsgálja, hogy fennáll-e a felismerés lehetősége a partner tévedése, méghozzá szerződéskötés kori tévedése tekintetében, de nem szükséges azt is vizsgálni, hogy a partner felismerhette-e azt, hogy a tévedés befolyásolta a felperes szerződéskötési szándékát.

6.3. Hiányzó megtámadási jog a saját tévedéshez való viszonyra tekintettel

6.3.1. A saját tévedés felismerhetősége miatt hiányzó megtámadási jog.

Nem támadhatja meg a szerződést az, aki a saját tévedését felismerhette.³² Több okból sem tartom szerencsésnek a Ptk.-ban szereplő megfogalmazást. Egyrészt célszerű lett volna elkerülni azt, hogy ugyanaz a szó két szerződő fél két – egymástól különböző – magatartását jelölje (lásd 2.2. pont). A tévedésben lévő fél partnerének helyzetére a felismerés szó még megfelelő, bár láttuk, hogy némi értelmezési problémák a gyakorlatban ott is felmerülnek. A tévedésben lévő fél helyzetére a felismerés szó – véleményem szerint – nem megfelelő. Az a személy, aki felismeri a tévedést, az már nincs tévedésben. A felismeréssel elmúlik az a tudati állapot, amelyben a fél a valósággal szemben valami mást gondol igaznak. Aki nincs tévedésben, annak nincs jogalapja a szerződés megtámadására. Ezt a következményt a jogalkotónak ki sem kellett volna mondani.

További ellenérvként rögzíthető, hogy a tévedésnek a szerződéskötéskor kell fennállnia ahhoz, hogy – egyéb feltételek megléte esetén – a tévedésben lévő fél megtámadhassa a szerződést. Abban az esetben, ha a korábban tévedésben lévő fél a saját tévedését még a szerződéskötés előtt felismeri, akkor a szerződés megkötésének – Ptk. szerinti releváns – pillanatában már nincs tévedésben. Nem tartom szerencsésnek, azt, ha az ítélet – a Ptk.-ban szereplő fordulatot szajkózva – azért tartja alaptalannak a tévedésre alapított megtámadást, mert a megtámadó fél

³² Ptk. 6:93. § (3) bek. első fordulat

a tévedését felismerhette. Egy ügy tényállása szerint a vevők a szerződés megkötését megelőzően megismerték a megvásárolni kívánt ingatlan fennálló hibáit. Még ha korábban úgy is vélték, hogy hibátlan ingatlant fognak vásárolni, az ingatlan szemrevételezése során a hibákra fény derült. Ezt követően kötik meg a szerződést. A szerződéskötéskor már nem áll fenn tévedés.³³

Abban az esetben, ha a korábban tévedésben lévő fél a saját tévedését csak a szerződéskötést követően ismeri fel, akkor ő – a jogilag releváns időpontban – tévedésben volt és emiatt gyakorolhatja a megtámadási jogát. A tévedés miatti megtámadási perek ebben a másodikként említett helyzetben indulnak, nevezetesen a fél rájön, hogy más volt a valóság a szerződéskötés időpontjában, mint amit ő gondolt, és ha ezt tudta volna, akkor nem köt, vagy nem ilyen feltételekkel köt szerződést.

6.3.2. A megtámadási jog megvonását eredményező magatartások az ítéletekben. Megítélésem szerint a bíróságok – bár nem fogalmaznak az előbb látott kritikus éllel – praktikus megközelítéssel a tévedés felismerése helyett más szempontokat vizsgálnak. Jól látszik, hogy léteznek olyan körülmények a tévedésben lévő fél oldalán, amelyek fennállása esetén nem célszerű megtámadási jogot adni számára. A bíróságok a tévedésben lévő korábbi magatartását vizsgálják és általában megtámadási jogot szüntető körülménynek tekintik az olyan magatartásokat, amelyek valamilyen módon közrehatottak a tévedés kialakulásában.

A bíróságok – a Ptk. 6:90 § (1) bekezdésében szereplő felismerhetőség helyett – sokszor más körülményt vizsgálnak és a törvényszövegben nem szereplő körülmény fennállásának következményeként állapítják meg a megtámadási jog hiányát. Ezek a körülmények csak annyiban állnak tartalmi rokonságban a tévedés felismerhetőségével, hogy a tévedés elkerülhető lett volna, ha a fél más magatartást tanúsított volna, vagy mellőzte volna azt a magatartást, ami okozati kapcsolatban áll a tévedésével.

a) Súlyos figyelmetlenség miatt bekövetkező tévedés

Az esetek többségében az adott helyzetben általában elvárható magatartás tanúsításával elkerülhető a tévedés. Következtes a bírói gyakorlat a tekintetben, hogy aki a szerződést úgy írta alá, hogy azt nem olvasta el az aláírása előtt tévedésre alappal nem hivatkozhat.³⁴ Megjegyezzük, hogy ilyen súlyos mulasztás miatt még a megtevesztéssel szemben sincs helye fellépésnek.

b) A tévedés súlyos gondatlan magatartás következménye

A szerződést kötő fél által tanúsított súlyos gondatlan magatartás következményei a szerződéshez ragaszkodó félre nem háríthatóak át.³⁵ Már a régi Ptk. tervezetének miniszteri indokolása is kizártnak tekintette a szerződés megtámadásának lehetőségét, „ha a másik fél fel nem róhatóan okozza a tévedést, viszont maga a

³³ A Ptk. általam kifogásolt szófordulatát használja a megvásárolni kívánt ingatlan hibát a szerződéskötés előtt megismerő vevő helyzetére – többek között – a BH2011. 221. sz. eset és a Kúria Pfv. 20.702/2018/2 ítélete.

³⁴ Kúria Pfv.VIII.21.925/2010/6., Gfv.X.30.455/2008/3., Győri Ítéltábla Gf.II.20.202/2018/4.

³⁵ Győri Ítéltábla Pf.I.20.199/2008/3.

tévedő anyag, nemtörődöm, stb. volt, ebben az esetben ugyanis a 4. § (3) bekezdésében foglalt szabály³⁶ fog érvényesülni.”³⁷

A 2013. évi Ptk. előkészítő munkái során készült Szakértői javaslat szerint „A bírói gyakorlat eddig is vizsgálta, hogy a tévedésre hivatkozó fél a tévedését kellő gondosság mellett felismerhette volna vagy sem. ... Ilyen rendelkezést tartalmaz az Európai Alapelvek 4:103. cikkely (2) bekezdése is.”³⁸

c) A tévedés saját hiba következménye

Létezik olyan megközelítés is, amely szerint az a fél, aki a szerződést saját hibájából tévedésből kötötte meg, a jóhiszemű ellenérdekű féllel szemben nem hivatkozhat tévedésére fizetési kötelezettsége alóli mentesülése érdekében.³⁹

d) Nem menthető tévedés

A bíróságok sokszor azt vizsgálják, hogy a tévedés menthető-e. A tévedésnek ugyan nem kell menthetőnek lennie ahhoz, hogy a fél megtámadja a szerződést, mert a Ptk. 6:90. § (1) bekezdése a tévedés menthetőségét nem követeli meg a megtámadás feltételei között. A vizsgálat eredménye azonban annak megállapítása is lehet, hogy a fél tévedése nem volt menthető és ebből le lehet vonni azt a következtetést, hogy a nem menthető tévedés miatt a fél nem támadhatja meg a szerződést.

Érdekes bizonyíték olvasható a régi Ptk. javaslat miniszteri indoklásában azzal a követelménnyel kapcsolatban, hogy a tévedést a másik fél okozta vagy felismerhette, mely feltétel „a korábbi jog ama tételének továbbfejlesztését jelenti, hogy a tévedésnek menthetőnek kell lennie, a menthetőség fogalmának azonban a javaslat kétségtelenül új tartalmat is ad. Kimondásával a javaslat abból indul ki, hogy a tévedés következményeit a tévedőnek általában viselnie kell, ezt kívánja a forgalomban résztvevők védelme is és az a szempont is, hogy jogszabályaink nagyobb körülmekintésre, gondosságra, a tévedések elkerülésére neveljenek.”⁴⁰

e) A Szakértői javaslat szóhasználata

Az ítéletekben szereplő, tévedést eredményező körülmények jelzésére használt fogalmak – súlyos figyelmetlenség, súlyos gondatlan magatartás, saját hiba, nem menthető tévedés – megfelelőbbek a Ptk.-ban szereplő fogalomnál, de nem olyanok, amelyek használata megszokott lenne a szerződés érvénytelensége témakörben. E fogalmak használata helyett a Szakértői javaslatban szereplő fordulat alkalmazása is szóba kerülhet, mely szerint „A fél nem támadhatja meg a szerződést, ha a tévedését kellő gondosság mellett felismerhette volna, vagy a tévedés kockázatát vállalta”.⁴¹

³⁶ „Saját felróható magatartására előnyök szerzése végett senki sem hivatkozhat.” (rPtk. 4. § (3) bekezdés első tagmondat).

³⁷ A Magyar Népköztársaság Polgári Törvénykönyve Az 1957. évi IV. törvény és a törvény javaslatának miniszteri indoklása, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1959., 164. o.

³⁸ Vékás Lajos (szerk.): *Szakértői javaslat az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez*. Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft. Budapest, 2008, 778. o.

³⁹ Pf.521.592/2008/2. Fővárosi Ítéletábra

⁴⁰ A Magyar Népköztársaság Polgári Törvénykönyve Az 1957. évi IV. törvény és a törvény javaslatának miniszteri indoklása, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1959., 164. o.

⁴¹ Vékás Lajos (szerk.): *Szakértői javaslat az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez* i.m., 777. o.

6.4. A tévedés kockázatának vállalása miatt hiányzó megtámadási jog.

Nem támadhatja meg a szerződést az, aki a tévedés kockázatát vállalta.⁴² A szakirodalom a szerencseelemet tartalmazó szerződést hozza fel példaként. Könnyen belátható az, hogy utólag, amikor nem a reményeink szerint alakultak a dolgok, pl. nem nyertünk a szerencsejátékon, akkor nem hivatkozhatunk arra, hogy tévedtünk, nem is ilyen szerződést akartunk kötni. Véleményem szerint az árfolyamkockázatot hordozó szerződések sem támadhatók meg azon az alapon, hogy tévedtünk a várható árfolyam mértékét illetően. Ha a jövőben az általunk vásárolt kötvény, részvény nem biztosít olyan jövedelmet, mint amit az elmúlt időszakról gyűjtött hozam-adatok szerint korábban rendszeresen értek, ez nem alapozza meg a szerződés sikeres megtámadását még akkor, sem, ha ilyen korábbi adatok reményében kötöttük meg a szerződést. Ezzel szemben a másik fél által okozott tévedés miatt megtámadhatónak gondoljuk az olyan szerződést, ahol a garantálnak egy bizonyos mértékű hozamot, de azt nem sikerült elérni.

7. Összegzés

A tanulmány az akarathibában szenvedő szerződés érvénytelenségével⁴³ kapcsolatos joggyakorlatot vizsgálta, arra koncentrálva, hogy a bírói gyakorlat hogyan értelmezi a tévedésre vonatkozó jogi normákat a szerződés érvénytelenségével kapcsolatos ügyekben.⁴⁴

A bírói gyakorlat rákényszerül arra, hogy bizonyos törvényi fogalmakat értelmezzen. Veszélyforrást jelent, ha a tévedés kapcsán olyan fogalom szorul értelmezésre (pl. lényegesség), amely a Ptk. más részében is szerepel.

A bíró által végzett értelmező tevékenység eredményeként a szerződés megtámadása többnyire nehezebbé válik, de találkozhatunk ellentétes eredménnyel is. Az ellentétesnek látszó tendenciák mögött valójában ugyanaz a bírói szemlélet áll. Az ítéletek mindkét szerződő féllel szemben magasabb követelményt támasztanak, mint ami a Ptk. szövegéből következne. Az érvénytelenségi pert indító felperes tévedését a bíró nem tekinti elegendőnek az érvénytelenség megállapításához, ha a tévedés kialakulásában maga is felróhatóan közrehatott, vagy tévedést kellő gondosság mellett felismerhette volna. A joggyakorlat hajlamos megállapítani azt, hogy a felperes tévedését olyan másik fél okozta vagy felismerhette, aki tájékoztatási kötelezettségét megsértve nem nyújt számára információt. A joggyakorlat – nem mindig alappal – összekapcsolja a tájékoztatási kötelezettség megsértését a szerződés tévedés miatt történő megtámadásával. Véleményem szerint a tájékoztatási kötelezettségét megsértő fél nem feltétlenül van tisztában azzal, hogy a felperes téved, és nem kell, hogy minden esetben ismerje az

⁴² Ptk. 6:93. § (3) bek. második fordulat.

⁴³ A téma általános kifejtését lásd Menyhárd Attila: *A szerződés akarathibák miatti érvénytelensége* ELTE ÁJK, Budapest, 2000.

⁴⁴ Nem csupán a szerződések, hanem az egyoldalú nyilatkozatok is megtámadhatók (Ptk. 6:9. §), és a megtámadás lehetősége a kötelmi jogi kontraktusokon túl a meghatalmazásokra, a családi jogi és öröklési jogi nyilatkozatokra is vonatkozik.

információ fontosságát partnere számára. A joggyakorlatra vár annak tisztázása, hogy mit kell felismerni a másik félnek. Álláspontom szerint elegendő a partner szűkebb értelemben vett tévedését felismerni, a jogilag releváns, azaz a szerződéskötéskor lényeges körülmény tekintetében fennálló tévedés felismerése nem szükséges ahhoz, hogy a felperes sikerrel lépjen fel.

Irodalomjegyzék

- A Magyar Népköztársaság Polgári Törvénykönyve Az 1957. évi IV. törvény és a törvény javaslatának miniszteri indokolása, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1959.
 - Fazekas Judit – Menyhárt Ádám – Kőhidi Ákos: Kötelmi jog Általános rész. Gondolat, Budapest, 2017.
 - Menyhárd Attila: A szerződés akarathibák miatti érvénytelensége ELTE ÁJK, Budapest, 2000.
 - Menyhárd Attila: A szerződés érvénytelensége. In: 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről kommentárja (szerk. Csehi Zoltán), Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2021, 1469-1522.
 - Princzinger Márta: A szerződések érvénytelensége, Complex, Budapest, 2010.
 - Vékás Lajos (szerk.): Szakértői javaslat az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez. Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft. Budapest, 2008.
-